

UDC 811.612.91:81'255

DESIGNATION OF UKRAINIAN SOCIO-POLITICAL REALITIES IN THE VIETNAMESE LANGUAGE

V. Musiychuk

PhD (Philology), Senior Fellow

A. Yu. Krymskyi Institute of Oriental Studies, NAS of Ukraine

4, Hrushevskoho Str., Kyiv 01001, Ukraine

Victoria.viet@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-4456-4487

The article examines the Ukrainian realities that belong to the layer of socio-political vocabulary and their reproduction by means of the Vietnamese language. The following realities are studied: administrative-territorial units, political and patriotic movements. The material for the selection of such socio-political vocabulary was the texts of the Vietnamese media on the Internet, which cover the events in Ukraine. In addition, material from Vietnamese-language media published by the Vietnamese community in Ukraine was used. The latter, firstly, are more saturated with texts about Ukraine, and secondly, their authors are more familiar with Ukrainian realities, including socio-political ones. Particular attention is paid to modern realities that have emerged in Ukraine in recent years in connection with the dynamic transformations and events in our country. Among the ways of translating realities in the course of the research the presence of phonetic borrowings, semantic tracings, and functional analogs was determined. There are inconsistencies in the rules for the transmission of foreign language realities in the Vietnamese language, especially with regard to phonetic borrowings. This creates a large number of variants of the same names, which complicates the perception of information about Ukraine. The translation of realities reveals errors and unsuccessful options. The entry of Ukrainian realities into the Vietnamese language through intermediary languages makes adequate and unified translation complicated. It was found that for better understanding the Ukrainian socio-political realities by Vietnamese readers, the media often provide additional explanations, clarifications, simultaneous use of transcription and translation. Functional analogs take roots best and become widespread in many Vietnamese media.

Keywords: Vietnamese language, socio-political vocabulary, realities, translation, Ukrainian language

ПОЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ СОЦІОПОЛІТИЧНИХ РЕАЛІЙ У В'ЄТНАМСЬКІЙ МОВІ

В. А. Мусійчук

Суспільно-політична лексика викликає зацікавлення лінгвістів у різних ракурсах: як наповнення відповідної термінологічної сфери [Коцюба 2004; Снісаренко 2009], як складник політичного дискурсу [Домашенко 2014] і навіть як детермінанта соціополітичних трансформацій [Найчук 2013]. До суспільно-політичної групи лексики зараховують лексеми на позначення реалій державного та політичного життя країни, частини соціальних реалій, які є вагомими для значної частини

© 2021 V. Musiychuk; Published by the A. Yu. Krymskyi Institute of Oriental Studies, NAS of Ukraine on behalf of *The World of the Orient*. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).

суспільства, а також терміни політології, частково соціології, філософії, юриспруденції, історії, етнографії, економіки [Лук'яненко 2009, 365]. У цій статті аналізуватиметься та частина суспільно-політичної лексики в'єтнамської мови, яка пов'язана з українськими соціополітичними реаліями. Матеріалом для відбору такої лексики правитимуть тексти в'єтнамських інтернет-ЗМІ¹, у яких висвітлюються події в Україні. Крім того, залучатиметься матеріал в'єтнамомовних медіа, що видаються в'єтнамською діаспорою в Україні². Останні, по-перше, більш насичені текстами про Україну, по-друге, їхні автори більше обізнані з українськими реаліями, зокрема й соціополітичними. Отже, зіставлення досліджуваної нами проблеми на матеріалах в'єтнамських ЗМІ у В'єтнамі та в Україні також актуальне.

Під терміном “реалія” ми розуміємо лексичні одиниці, що позначають предмет, явище чи поняття, притаманні певній національно-культурній спільноті чи країні. Слідом за Р. Зорівчак ми припускаємо, що реалії можуть бути моно- і полілексемними одиницями, а основна їхня особливість полягає в закріпленій етнокультурній інформації, чужій для об'єктивної дійсності мови-сприймача [Зорівчак 1989, 58].

Згідно з класифікацією С. Влахова та С. Флоріна виділяють такі види реалій: географічні, етнографічні, суспільно-політичні [Влахов, Флорин 1980, 51–56]. У цій статті ми розглядатимемо саме суспільно-політичні реалії. До суспільно-політичних реалій зараховують адміністративно-територіальні одиниці, органи та носіїв влади, політичні, патріотичні, соціальні рухи, діяльність та діячів, навчальні заклади та культурні установи, звання, титули, звертання, стани та касти (їхні знаки, символи та члени), військові реалії (підрозділи, зброя, обмундирування, військові службовці). У нашій статті розглянемо передачу соціально-політичних реалій на прикладі адміністративно-територіальних одиниць та політичних і патріотичних рухів.

При зіставленні адміністративно-територіальних одиниць різних країн повсякчас виникають розбіжності, адже кожна держава має свою систему територіального розподілу. Отже, при перекладі часто виникають питання підбору відповідників для позначення тих чи інших одиниць адміністративно-територіального устрою. При цьому необхідно розуміти, що підбір перекладних лексем для позначення цих одиниць буде умовним і не відображатиме особливостей територіального устрою іноземної держави, а буде лише функціональним аналогом. Зокрема, в українській мові адміністративно-територіальна одиниця поділу в межах держави в Україні називається “область”, тоді як одиниця відповідного рівня в інших державах найчастіше називається “провінція”, рідше “штат”. Однак необхідно розуміти, що адміністративні функції, правовий статус та територіальні межі провінцій Італії, Кенії чи В'єтнаму будуть відрізнятися. Отже, в українській мові проводиться межа між одиницею національною та іноземною. Також, в українській мові розмежовується національний “район” та іноземний “повіт” або “волость”. У в'єтнамській мові такої диференціації немає. Для позначення українських областей у в'єтнамській мові використовується те саме слово “*tỉnh*”, яким називають і в'єтнамські провінції, наприклад: *tỉnh Quảng Ninh* – провінція Куангнінь, *tỉnh Kherson* – Херсонська область, *tỉnh Lviv* – Львівська область. Український “район” перекладається в'єтнамським *huyện*, як і на позначення в'єтнамських територіальних одиниць: *huyện Lý Sơn* – повіт Лішон, *huyện Makariv* – Макарівський район, *huyện Bogyspil* – Бориспільський район. Як можна побачити з прикладів, номінація українських адміністративних назв в'єтнамською мовою формується з відповідника адміністративно-територіальної одиниці та назви населеного пункту, від якого походить назва області чи району. У в'єтнамській мові немає словозміни, тому для носія в'єтнамської мови слова *Lviv* і *Lvivska* – це дві непов'язані між собою лексеми, тоді як передача незмінної назви населеного пункту дає змогу уявити систему територіального устрою України та пов'язати між собою місто Львів – *thành phố Lviv* та Львівську область – *tỉnh Lviv*. Отже, українські області, назви яких утворені від однойменних обласних

центрів, мають такі позначення: Вінницька область – *tỉnh Vinnitsa*, Дніпропетровська область – *tỉnh Dnipropetrovsk*, Донецька область – *tỉnh Donetsk*, Житомирська область – *tỉnh Zytomir*, Запорізька область – *tỉnh Zaporizia*, Івано-Франківська область – *tỉnh Ivano-Frankivsk*, Київська область – *tỉnh Kyiv*, Кіровоградська область – *tỉnh Kirovograd*, Луганська область – *tỉnh Lugansk*, Миколаївська область – *tỉnh Mykolaiv*, Одеська область – *tỉnh Odessa*, Полтавська область – *tỉnh Poltava*, Рівненська область – *tỉnh Rivne*, Сумська область – *tỉnh Sumy*, Тернопільська область – *tỉnh Ternopil*, Харківська область – *tỉnh Kharkiv*, Херсонська область – *tỉnh Kherson*, Хмельницька область – *tỉnh Khmelnitsky*, Черкаська область – *tỉnh Cherkassy*, Чернівецька область – *tỉnh Chernivtsy*, Чернігівська область – *tỉnh Chernigiv*. Назви Волинської та Закарпатської областей також передаються без суфіксів, за назвою регіонів Волинь і Закарпаття, відповідно: Волинська область – *tỉnh Volyn*, Закарпатська область – *tỉnh Zakarpattia*. Утім, іноді у в'єтнамських текстах може трапитися пряма транслітерація суфіксальної назви області, подекуди навіть з неназивним відмінковим закінченням, і в такий спосіб множаться численні варіації різних похідних назв, як-от: Вінницька область – *tỉnh Viniski*, Чернівецька область – *tỉnh Chernoviskaya*.

Щодо передачі (транслітерації чи транскрипції) українських власних назв територіальних одиниць, то тут існує велика проблема та неузгодженість. Для прикладу наведемо варіації позначення назви нашої країни в різних в'єтнамських медійних джерелах: *Ucraina, Ukraina, Ukraine, U-crai-na, U-cò-rai-na, U cò rai na, U*. Така сама ситуація і з іншими власними назвами: Київ – *Kyiv, Kiev, Ki-ép, Kier*; Харків – *Kharkiv, Kharkov, Khấc Cớp, Khấc-cớp*; Вінниця – *Vinnitsa, Vinnitsia, Vinnytsia, Vinhisa*; Львів – *Lviv, Lvov, Lò-vớp, Lvop*; Одеса – *Odessa, Odesa, Odexa, Odesa, Ôdexa*; Запоріжжя – *Zaporizia, Zaporizhzhya, Zaporozhye*; Миколаїв – *Mykolaiv, Mykolaiev, Nhikolaiev, Nikolaev*; Рівне – *Rivne, Rovno, Rivno*; Севастополь – *Xevaxtopol, Xêvaxtôpôn, Sevastopol*; Крим – *Crimea, Krum, Crum, Crimean*; Закарпаття – *Transcarpathian, Zakarpattia, Zakarpattia*. Таке різноманіття пояснюється неузгодженістю правил передачі іншомовних власних назв у в'єтнамській мові. Є ті, хто вважає, що іншомовні запозичення мають записуватись так, щоб будь-який в'єтнамець міг це прочитати, тому використовують для транскрипції усі літери в'єтнамського алфавіту, написання через дефіс або окремими складами та навіть тони, як-от у назвах *U-crai-na, U-cò-rai-na, U cò rai na, Ki-ép, Khấc Cớp, Khấc-cớp, Xêvaxtôpôn, Cò-krum, Crum*. Інші дотримуються міжнародного написання, тобто через англійську мову: *Ukraine, Kyiv, Crimea, Transcarpathian*. У більшості ж випадків виходить симбіоз цих двох підходів: *Ukraina, Odesa, Lvop*. Деякі засоби масової інформації встановлюють власну політику правопису, а інші в одній статті можуть вжити кілька різних написань того самого іншомовного оніма. Через опосередкований переклад новин через різні мови утворюються різночитання та різнописання власних назв. У певних джерелах трапляються варіації власних назв, які не підпадають під жодні правила, як-от: *quận Pecher* – Печерський район, *thành phố Lugan* – місто Луганськ, *thành phố Zitomi* – місто Житомир, *tỉnh Zakarpat* – Закарпатська область, *tỉnh Zaporozze* – Запорізька область, *tỉnh Dnepetrov* – Дніпропетровська область. Бачимо тут характерну для в'єтнамської мови тенденцію до скорочення довгих іншомовних назв, а також випадіння деяких літер. Здебільшого такі варіації трапляються в мас-медіа в'єтнамської діаспори в Україні. Тут і автори текстів, і читачі знайомі з українськими реаліями та можуть ідентифікувати їх, незважаючи на скорочене написання. Власне приблизно так вони і вимовляють ці назви в живому спілкуванні між собою. Однак для писемного мовлення засобів масової інформації, на нашу думку, це занадто вільна інтерпретація.

Серед сучасних українських реалій виникли нові позначення територій, зокрема пов'язаних з подіями на Донбасі. Сам Донбаський регіон у в'єтнамських медіа

найчастіше називають vùng Donbass – букв. район / регіон Донбас. Подвійне прикінцеве -ss у назві, а також початкова літера D- замість в'єтнамської Đ- вказують на запозичену транслітерацію з англійської мови через російську. Назви самопроголошених республік у в'єтнамських ЗМІ подаються зазвичай повністю в'єтнамською мовою з обов'язковим додатком “самоназваний” та англійською аббревіатурою: Cộng hòa Nhân dân Lugansk tự xưng (LPR) – самоназвана Луганська Народна Республіка (ЛНР), Cộng hòa nhân dân tự xưng Donetsk (DPR) – самоназвана Донецька Народна Республіка (ДНР). Також іноді для уточнення вказують, що ці республіки розташовані в Україні: Cộng hòa Nhân dân Donetsk tự xưng ở miền Đông Ukraine – самоназвана Донецька Народна Республіка на Сході України. Зони проведення воєнних дій та окуповані території здебільшого передаються кальками: khu vực chiến sự ở miền Đông Ukraine – зона бойових дій на Сході України, lãnh thổ bị tạm chiếm của Ukraine – тимчасово окуповані території України, vùng ATO – зона АТО, vùng tiến hành chiến dịch chống khủng bố – зона проведення антитерористичної операції, khu vực chiến dịch chống khủng bố – зона антитерористичної операції, lãnh thổ ORDLO – територія ОРДЛО, lãnh thổ bị chiếm đóng ORDLO – окупована територія ОРДЛО, lãnh thổ bị tạm chiếm ở Donbass (ORDLO) – тимчасово окупована територія Донбасу (ОРДЛО).

Серед суспільно-політичних реалій найменування політичних партій, напрямів, концепцій, соціальних рухів, масових акцій, процесів вирізняються різноманіттям як в українській мові, так і при відтворенні іноземними мовами, зокрема і в'єтнамською. Для передачі цього прошарку лексики широко використовується як транскрипція, так і переклад. Причому часто ті самі лексеми передаються різними способами в різних джерелах в'єтнамської преси, як-от: партія “Батьківщина” – đảng “Batktivsina” (транскрипція) / đảng “Tổ quốc” (переклад); партія “Свобода” – đảng “Svoboda” (транскрипція) / đảng “Tự do” (переклад); партія “Самопоміч” – đảng “Samopomich” (транскрипція) / đảng “Tự cứu mình” (переклад); партія “Правий сектор” – đảng “Pravy Sektor” (транскрипція) / đảng “Phe Cảnh hữu” (переклад); партія “Голос” – đảng “Golos” (транскрипція) / đảng “Tiếng nói” (переклад). Ми не будемо детально зупинятися на проблемах та неузгодженості транскрипції, адже вони такі самі, що й у вищенаведеній частині про адміністративно-територіальні назви. Тут і далі усі власні назви наводяться так, як подано в джерелах відібраного матеріалу, а тому будуть розбіжності в написанні деяких власних імен та транскрибованих назв політичних партій і рухів, як-от варіації написання імені та прізвища колишнього Президента України Петра Порошенка: Petr Poroshenko, Petro Poroshenko, Petro Porosenko.

Щодо вибору передачі способом транскрибування чи перекладу, то тут немає особливих правил. Деякі назви політичних сил відтворюються обома способами рівномірно, як у наведених вище прикладах, а для деяких переважно використовується один із способів. Зокрема, аббревіатури зазвичай передаються транслітерацією українських літер латинськими, а не використовується англійська аббревіатура, як у разі адміністративно-територіальних одиниць. Наприклад: партія “УДАР” – đảng UDAR, БЮТ – BIUT, партія “УКРОП” – đảng UKROP, блок НУ-НС – khối NU-NS, БПП – BPP, ПР – PR. Видові назви зазвичай перекладаються функціональними аналогами, що не завжди може передати їхнє різноманіття і синонімічність. Зокрема, у В'єтнамі однопартійна система, тому в'єтнамське слово “партія” – “Đảng”, написане з великої літери і без уточнення назви політичної сили, зазвичай означає Комуністичну партію В'єтнаму. Натомість лексема “партія” у сполученні з назвами політичних партій країн з багатопартійною системою часто пишеться з малої літери. Хоча за правилами в'єтнамської граматики, якщо це частина власної назви, то має писатися з великої літери. Тому у в'єтнамських ЗМІ трапляється вживання цього слова як з малої, так і з великої літери. Іноді для уточнення також

пишуть словосполучення “đảng chính trị” – “політична партія”. Так само і вживання назв у лапках чи без також є неуніфікованим. Видова назва “блок” здебільшого перекладається як “khối”, однак іноді трапляється і використання іноземного запозичення “blok” або “block”, як-от: Khối Petr Poroshenko – “Блок Петра Порошенка”, đảng Blok Porosenko – партія “Блок Порошенка”. “Об’єднання”, “альянс”, “союз” в’єтнамською мовою зазвичай передається тією самою лексемою “liên minh”, наприклад: партія “Український демократичний альянс за реформи Віталія Кличка” – đảng Liên minh Dân chủ Cải cách Ukraine của Vitali Klichko, партія “Українське об’єднання патріотів” – đảng Liên minh những người yêu nước Ukraine, партія «Об’єднання “Самопоміч»» – Đảng Liên minh Samopomich. Збірна назва політичних сил певного напрямку зазвичай позначається за допомогою синонімічних в’єтнамських лексем “phe” або “phái”: phe đối lập Ukraine / phái đối lập Ukraine – українська опозиція, phe cấp tiến / phái cấp tiến – радикали, phe cánh hữu / phái cánh hữu – праві, phe cánh tả / phái cánh tả – ліві. Подекуди ці слова входять до назв політичних партій, як-от: Đảng Phe Cánh hữu – партія “Правий сектор” (буквально перекладається як “партія правих”).

Традиційні назви політичних сил, які відомі у світі, передаються усталеними формами: комуністична партія – Đảng Cộng sản, соціалістична партія – Đảng xã hội, партія “зелених” – Đảng Xanh. Українські ж новотвори передаються семантичними кальками: партія “Опозиційна платформа – За життя” – đảng “Nền tảng đối lập – Vì cuộc sống”, “Інтернет партія України” – “Đảng Internet Ukraine”, політична партія “Опозиційний блок” – đảng “Khối đối lập”, партія “Народний фронт” – đảng “Mặt trận Nhân dân”. Назви одних партій легко і точно перекладаються в’єтнамською мовою, не утворюючи назв-дублерів: Аграрна партія України – đảng Nông nghiệp Ukraina, Блок “Наша Україна” – Khối “Ucraina của chúng ta”, “Інтернет партія України” – “Đảng Internet Ukraine”. Інші мають кілька синонімічних назв, а подекуди перекладаються неточно або набувають інакшої конотації. Зокрема, партія “Народний фронт” найчастіше перекладається як đảng “Mặt trận Nhân dân”, але трапляється й переклад “Mặt trận Dân tộc”. В обох найменуваннях лексеми “nhân dân” і “dân tộc” перекладаються як “народний”. Однак лексема “dân tộc” має конотацію “етнічний”, тоді як “nhân dân” позначає саме народ держави незалежно від етнічної належності, отже, більше підходить для назви цієї політичної партії. “Партія регіонів” має два основних варіанти перекладу у в’єтнамській мові – “Đảng Các vùng” і “Đảng Các khu vực”, де синонімічні лексеми “vùng” і “khu vực” означають “region”, “зона”. Проте, на нашу думку, у цьому разі слушніше було б ужити лексему “địa phương”, яка позначає регіон як певну місцевість всередині держави та протиставляє його центру. Крім того, іноді назву цієї партії перекладають “Đảng vùng” без граматичного показника множини “các”, тобто буквально виходить “партія регіону” або “регіональна партія”, що не зовсім відповідає оригінальній назві. Іноді трапляються й більш грубі помилки перекладу, як-от коли “Правий сектор” перекладають як “партія лівих” – Đảng Phe Cánh tả, імовірно сплутавши значення ханв’єтських морфем “правий” – “hữu” та “лівий” – “tả”.

Деякі варіації перекладу має і політична партія “Слуга народу”: đảng “Đầy tớ nhân dân”, đảng “Người phục vụ nhân dân”, đảng “Phụng sự người dân”. В’єтнамські лексеми на позначення слова “слуга” мають такі відтінки значень: “đầy tớ” – “прислуга”, “người phục vụ” – “обслуга”, “phụng sự” – “служитель”. Цікавими бувають спроби передачі конотативної назви політичної сили, утвореної за допомогою гри слів. Наприклад, деякі в’єтнамські інтернет-медіа подають назву партії “УДАР” через прямий переклад власне лексеми “удар”: đảng Cú đấm của Vitali Klichko – партія “Удар Віталія Кличка”. Однак такі випадки поодинокі. Зокрема, нам не трапився переклад партії “УКРОП” через лексему “крип”.

Слід зауважити, що назви політичних партій і блоків у в'єтнамських медіа подаються як у повній своїй назві, зареєстрованій у ЦВК, так і в скороченій, як, власне, і в українській пресі, наприклад: Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина" – Liên minh toàn Ukraina Batkivschyna та партія "Батьківщина" – đảng Batkivschyna; партія "Український демократичний альянс за реформи Віталія Кличка" – đảng Liên minh Dân chủ Cải cách Ukraine của Vitali Klichko та партія УДАР – đảng UDAR; партія "Українське об'єднання патріотів" – đảng Liên minh những người yêu nước Ukraine та партія "УКРОП" – đảng UKROP.

Політичні партії, до назв яких входить ім'я їхнього лідера, відповідно передаються і в'єтнамською мовою: "Блок Юлії Тимошенко" (БЮТ) – Khối Yulia Tymosenko (BIUT), "Блок Петра Порошенка" – Khối Petr Poroshenko, партія "Блок Дарта Вейдера" – Đảng "Khối Dart Vader", Радикальна партія Олега Ляшка – "đảng Cấp tiến của Oleh Lyashko" / đảng "Radical Liasko". Пересічні в'єтнамці не досить добре обізнані з українськими політично-партійними процесами (окрім в'єтнамців, які довгий час проживають на території України), тому у в'єтнамських ЗМІ поруч із назвою політичної сили часто вказуються ім'я її лідера, його посада чи інша уточнювальна інформація, як-от, наприклад: Đảng Svoboda của Oleh Tiahnybok – партія "Свобода" Олега Тягнибока, Đảng Batkivshina của bà Yulia Tymoshenko – партія "Батьківщина" пані Юлії Тимошенко, đảng Batkivshina của cựu Thủ tướng Yulia Tymoshenko – партія "Батьківщина" експрем'єрки Юлії Тимошенко, Mặt trận Nhân dân của ông Arseniy Yatseniuk – "Народний фронт" пана Арсенія Яценюка, Đảng Ukraine Mạnh của Serhiy Tihipko – партія "Сильна Україна" Сергія Тігіпка, Đảng Vị thế Dân sự của cựu Bộ trưởng Quốc phòng Anatoliy Hrytsenko – партія "Громадянська позиція" колишнього міністра оборони Анатолія Гриценка, đảng "Đoàn kết châu Âu" của cựu Tổng thống Petro Poroshenko – партія "Європейська солідарність" експрезидента Петра Порошенка, Đảng "Sức mạnh và danh dự" của Smesko – партія "Сила і честь" Смешка, Đảng Phụng sự Nhân dân của Tổng thống Zelensky – партія "Слуга народу" президента Зеленського, Đảng Pravy Sektor (phe hữu) hay còn gọi là phong trào Phái hữu của Dmytro Yarosh – партія "Правий сектор" (праві) також називається рух правих Дмитра Яроша, Khối Đồi lập của các nghị sĩ thuộc Đảng Khu vực trước đây – Опоблок депутатів, які належали колишній "Пратії регіонів", Liên minh Samoromich của Thị trưởng Andriy Sadovy – об'єднання "Самопоміч" мера Андрія Садового, đảng Golos của nhạc sĩ Svyatoslav Vakarchuk – партія "Голос" музиканта Святослава Вакарчука. Отже, незнайомі в'єтнамським читачам назви партій набувають певних характеристик.

Українські соціополітичні реалії, які стали відомі на весь світ, пов'язані з подіями на Майдані. Як і в багатьох інших мовах, у в'єтнамській мові з'явилося слово "Майдан" на позначення подій в Україні, передається воно як Maudan або Maidan. Так само фонетичним запозиченням ввійшли у в'єтнамську пресу слова Євромайдан – Euromaidan / EuroMaidan, Автомайдан – Automaidan / AutoMaidan, Антимайдан – Antimaidan / AntiMaidan. Назви революцій передаються перекладом: Помаранчева революція – Cách mạng Cam, Революція Гідності – Cách mạng nhân phẩm / Cách mạng phẩm giá. Поняття "Небесна сотня" перекладається як "Đại đội thiên đàng" – "Небесна рота". Рота у в'єтнамській армії налічує приблизно 90–100 бійців, тож ця лексема є вдалим аналогом до військового підрозділу "сотня".

Отже, ми розглянули способи передачі в'єтнамською мовою українських соціополітичних реалій на прикладі адміністративно-територіальних одиниць, політичних партій та патріотичних рухів. По-перше, впадає у вічі неузгодженість та неуніфікованість правил передачі іншомовних реалій у в'єтнамській мові, особливо щодо фонетичних запозичень. Це створює численну кількість варіантів тих самих назв, що ускладнює сприйняття інформації про Україну. По-друге, семантичні кальки також не уніфіковані. При перекладі не завжди підібрані вдалі варіанти, а подекуди

навіть помилкові. По-третє, потрапляння українських реалій до в'єтнамської мови через мови-посередниці ускладнює адекватний та одностайний переклад. По-четверте, для кращого сприйняття українських соціополітичних реалій в'єтнамськими читачами засоби масової інформації часто застосовують додаткові пояснення, уточнення, одночасне вживання транскрипції та перекладу. По-п'яте, функціональні аналоги найкраще приживаються та стають поширеними у багатьох в'єтнамських медіа.

¹ Nhân dân điện tử. URL: <https://nhandan.com.vn> (дата звернення: 7.11.2020); Lao động. URL: <https://laodong.vn> (дата звернення: 24.05.2020); VOV5 Đài Tiếng nói Việt Nam – Ban Đối ngoại. URL: <https://vovworld.vn/vi-VN.vov> (дата звернення: 20.12.2020); VNExpress. URL: <https://vnexpress.net> (дата звернення: 15.09.2020); Thế giới và Việt Nam. URL: <https://baovocte.vn> (дата звернення: 25.09.2020); Đất Việt. URL: <https://datviet.trithuccuocsong.vn> (дата звернення: 7.10.2020); ZingNews. URL: <https://zingnews.vn> (дата звернення: 17.12.2020).

² Tuần tin quê hương. URL: www.tuantinquehuong.com (дата звернення: 15.06.2020); Người Việt Odessa. URL: www.nguovietodessa.com (дата звернення: 7.07.2020); Người xứ Nghệ Kiev. URL: www.nguoixunghiekiev.vn (дата звернення: 20.08.2020); Người Việt Ukraina. URL: www.nguovietukraina.com (дата звернення: 16.10.2020).

ЛІТЕРАТУРА

- Влахов С., Флорин С. *Непереводимое в переводе*. Москва, 1980.
- Домащенко Т. В. Місце термінологічної лексики у політичному дискурсі // **Філологічні обрії: Збірник наукових праць молодих учених України**. Вип. 8. Кривий Ріг, 2014.
- Зорівчак Р. П. *Реалія і переклад (на матеріалі англомовних перекладів української прози)*. Львів, 1989.
- Коцюба Н. Й. *Українська термінологія державного управління (становлення та розвиток)*: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2004.
- Лук'яненко С. С. Спроба визначення тематичних меж та властивостей соціально-політичної лексики // **Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки**, 2009, № 20.
- Найчук А. А. Демократична трансформація української соціально-політичної системи в рамках потенціалу функціонального інструментарію політичної мови // **Науковий часопис НПУ імені МП Драгоманова**. Серія 22: Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін, 2013, № 12.
- Снісаренко Я. Суспільно-політична лексика: проблеми визначення та вивчення // **Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка**. Сер.: Філологічні науки, 2009, № 81 (4).

REFERENCES

- Vlakhov S. and Florin S. (1980), *Neperevodimoye v perevode*, Mezhdunarodnyye otnosheniya, Moskow. (In Russian).
- Domashenko T. V. and Dyachenko I. O. (2014), "Mistse terminolohichnoyi leksyky u politychnomu dyskursi", in *Filolohichni obriyi: Zbirnyk naukovykh prats' molodykh uchenykh Ukrayiny*, Issue 8, pp. 55–59. (In Ukrainian).
- Zorivchak R. P. (1989), *Realiya i pereklad (na materialy anhlomovnykh perekladiv ukrayins'koyi prozy)*, Vyd-vo pry LNU, Lviv. (In Ukrainian).
- Kotsyuba N. Y. (2004), *Ukrayins'ka terminolohiya derzhavnoho upravlinnya (stanovlennya ta rozvytok)*, Dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.01, L'vivs'kyu nats. un-t im. I. Franka, Lviv. (In Ukrainian).
- Luk'yanyenko S. S. (2009), "Sproba vyznachennya tematychnykh mezh ta vlastyvostey sotsial'no-politychnoyi leksyky", in *Naukovi pratsi Kam'yanets'-Podil's'koho natsional'noho universytetu imeni Ivana Ohiyenka. Filolohichni nauky*, No. 20, pp. 363–366. (In Ukrainian).
- Naychuk A. A. (2013), "Demokratychna transformatsiya ukrayins'koyi sotsial'no-politychnoyi systemy v ramkakh potentsialu funktsional'noho instrumentariyu politychnoyi movy", in

Naukovyy chasopys NPU imeni MP Drahomanova. Seriya 22: Politychni nauky ta metodyka vykladannya sotsial'no-politychnykh dystsyplin, No. 12, pp. 127–131. (In Ukrainian).

Snisarenko Ya. (2009), “Suspil'no-politychna leksyka: problemy vyznachennya ta vyvchennya”, in *Naukovi zapysky Kirovohrads'koho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka. Ser.: Filolohichni nauky*, No. 81 (4), pp. 31–35. (In Ukrainian).

В. А. Мусійчук

Позначення українських соціополітичних реалій у в'єтнамській мові

У статті розглядаються українські реалії, що належать до пласту суспільно-політичної лексики, та їхнє відтворення засобами в'єтнамської мови. Досліджуються такі реалії: адміністративно-територіальні одиниці, політичні і патріотичні рухи. Матеріалом для відбору такої суспільно-політичної лексики стали тексти в'єтнамських засобів масової інформації в мережі Інтернет, у яких висвітлюються події в Україні. Крім того, залучено матеріал в'єтнамомовних медіа, що видаються в'єтнамською громадою в Україні. Останні, по-перше, більш насичені текстами про Україну, по-друге, їхні автори більше обізнані з українськими реаліями, зокрема й соціополітичними. Особливу увагу приділено сучасним реаліям, які виникли в Україні в останні роки у зв'язку з динамічними перетвореннями та подіями в нашій державі. Серед способів перекладу реалій у процес дослідження визначено наявність фонетичних запозичень, семантичних калюк та функціональних аналогів. Виявлено неузгодженість правил передачі іншомовних реалій у в'єтнамській мові, особливо щодо фонетичних запозичень. Це створює численну кількість варіантів тих самих назв, що ускладнює сприйняття інформації про Україну. У перекладі реалій виявлено помилки та невдалі варіанти. Потрапляння українських реалій до в'єтнамської мови через мови-посередниці ускладнює адекватний та уніфікований переклад. З'ясовано, що для кращого сприйняття українських соціополітичних реалій в'єтнамськими читачами засоби масової інформації часто застосовують додаткові пояснення, уточнення, одночасне вживання транскрипції та перекладу. Функціональні аналоги найкраще приживаються та стають поширеними в багатьох в'єтнамських медіа.

Ключові слова: в'єтнамська мова, суспільно-політична лексика, реалії, переклад, українська мова

Стаття надійшла до редакції 24.12.2020